

Nástin typologie venkova

*RNDr. Radim Perlín,
RNDr. Zdeněk Kučera
RNDr. Silvie Kučerová*

Příspěvek vznikl za podpory projektu VaV MMR ČR č. **WD-01-07-1**
Regionální diferenciacce venkovských obcí Česka: disparity a možnosti
rozvoje

Cíl příspěvku

Po roce 1990 se postupně etablovala jako politická tak i odborná reprezentace venkova (1991 POV, 1994 – financování POV, Spolek, Školy obnovy venkova, vznik MR, Leader, politické hnutí Starostové).

Podařilo se etablovat problematiku rozvoje venkova jako téma.

Venkov jako fenomén „jiného“ životního stylu (Blažek, B. život v kruhu)

Je ale v Česku jeden venkov? Mají venkovské regiony stejné předpoklady a stejné cíle rozvoje?

Venkovy

Navazujeme na knihu B.Blažka Venkovy

Rozdílné cíle, rozdílné problémy a nástroje rozvoje velkých obcí na jihovýchodní Moravě a obcí ve vnitřní periferii (Musil, Müller), a jiné problémy v Sudetech na Tachovsku.

Existují tedy rozdílné typy venkova v Česku?

Pokud ANO, pak by ale celostátní, národní rozvojové programy měly reflektovat tyto rozdílné předpoklady – Regionalizace podpory venkova.

Možnosti typologie

Typologie na základě tvrdých – statistických dat – data ze Sčítání (2001), průběžných registrů, a dalších veřejně dostupných zdrojů, nebo zdrojů za všechny obce

Typologie na základě měkkých dat – terénní výzkum formou sociologického výzkumu v regionu – velmi drahé, často soustředění pouze na dílčí části území

Některé výzkumy ČZU – Sociologická laboratoř první pol. této dekády, publikace Český Venkov (Majerová, Maříková, Hérová)

Sociologický výzkum PŘF UK 2009 1074 obcí do 3000 obyv. Česku

Typologie 2009

Na základě souboru statistických (tvrdých) dat 2007 (2008) a 2001.

Hodnocení podle POU, resp. podle ORP

Vyřazeny POU bez venkova nebo jen 1 venkovská obec, vojenské újezdy

Prověření vzájemných závislostí – korelační analýza proměnných

Komponentní analýza – identifikováno 5 klíčových komponent a jejich „sycení“ jednotlivými proměnnými

Ukazatele

celkový počet obyvatel k 1.1.2005

migrační saldo

podíl trvale obydlených domů

podíl nově postavených domů

turisticko-rekreační funkce

celkový spojů

míra nezaměstnanosti

podíl obyvatel žijících v bytech s připojením na plynofikaci 2001

podíl rodáků

počet kandidátů na počet mandátů v komunálních volbách

účast v komunálních volbách v roce

podíl obyvatel ve věku 65 a více let

podíl vyjíždějících za prací

objem dotací právním subjektům/příjemce

podíl dotací směřujících obci ze všech dotací

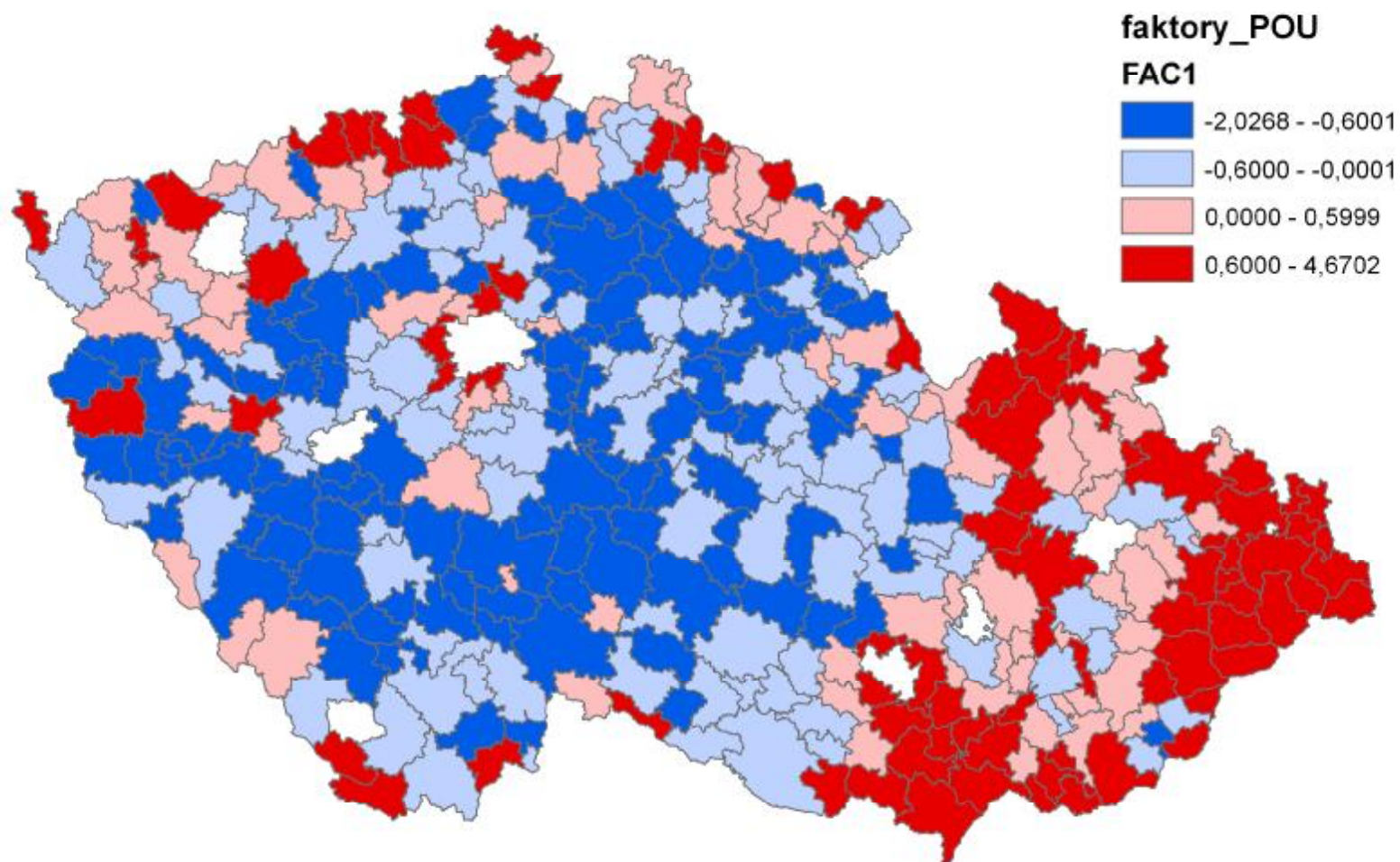
index vzdělanosti k 1.3.2001

Rotovaná komponentní matice

Vstupní proměnná	Komponenta, komponentní váhy				
	Velikost	Růst	Lidský potenciál	Stabilita, tradice	Dotace
OBYV05	0,890	0,086	0,127	0,115	0,006
KANDID06	0,790	0,044	-0,234	-0,080	0,119
SPOJE	0,675	0,293	0,341	0,220	0,061
VOLICI	-0,497	-0,293	0,247	-0,177	0,197
SALDO05	-0,187	0,732	0,271	-0,019	0,132
NOVE_DOM	0,274	0,661	0,318	0,071	0,063
RODACI01	0,016	-0,659	0,466	0,391	0,015
STARI65	-0,378	-0,655	0,390	-0,165	0,168
PRIJEMCI	0,267	0,491	0,080	-0,116	-0,030
I_VZDEL	0,190	0,148	0,877	-0,006	0,041
NEZAM05	0,301	-0,107	-0,749	0,004	0,210
TRF	0,013	0,138	0,077	-0,847	0,125
TRV_DOMY	0,493	0,238	-0,122	0,647	0,126
PLYN	0,384	-0,135	0,165	0,613	0,382
VYJ_PRAC	-0,507	0,019	0,316	0,581	0,299
OBEC_KC	0,022	0,058	-0,113	0,064	0,896

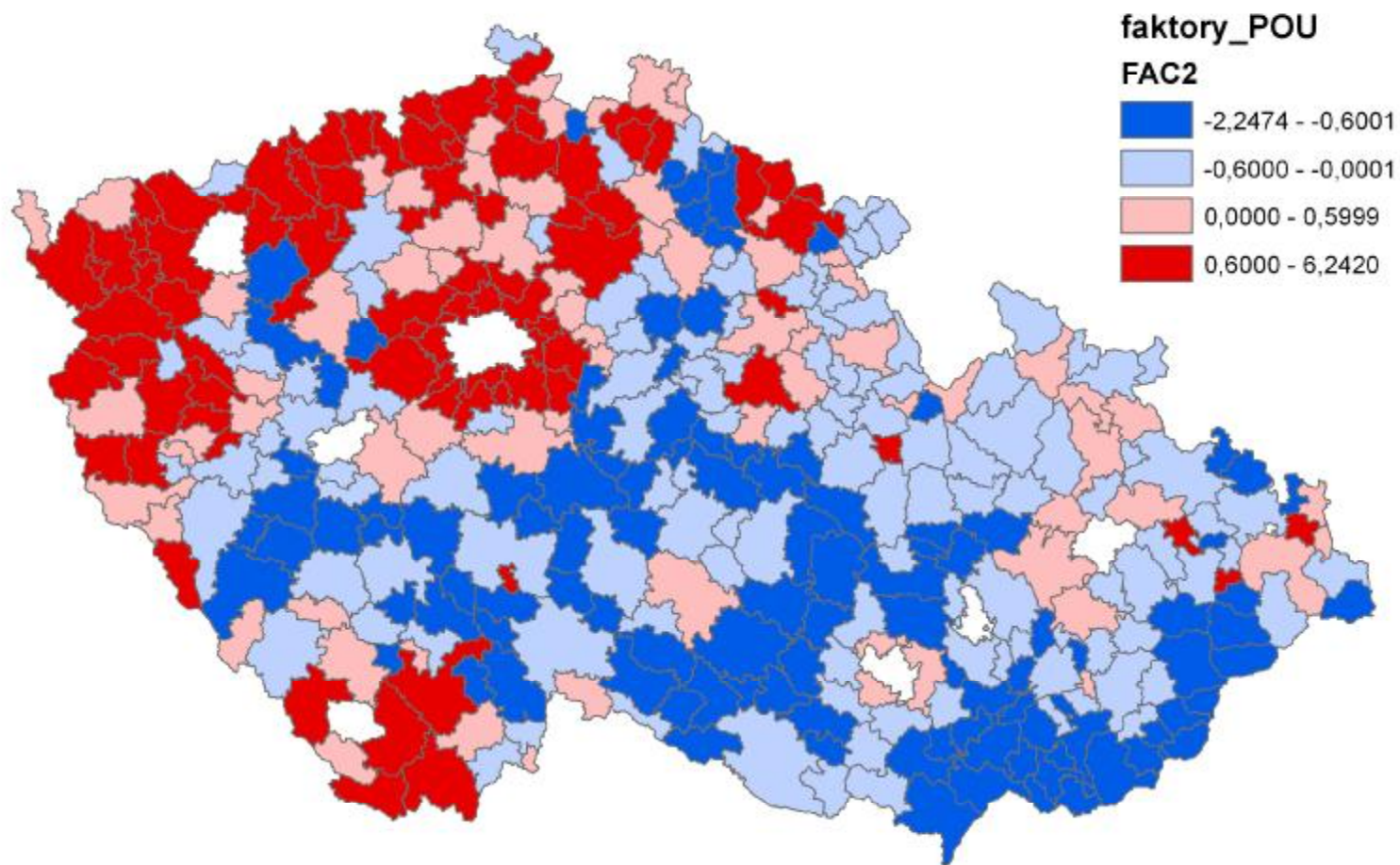
Velikost

komponenta "Velikost" 24,7 % variability souboru)

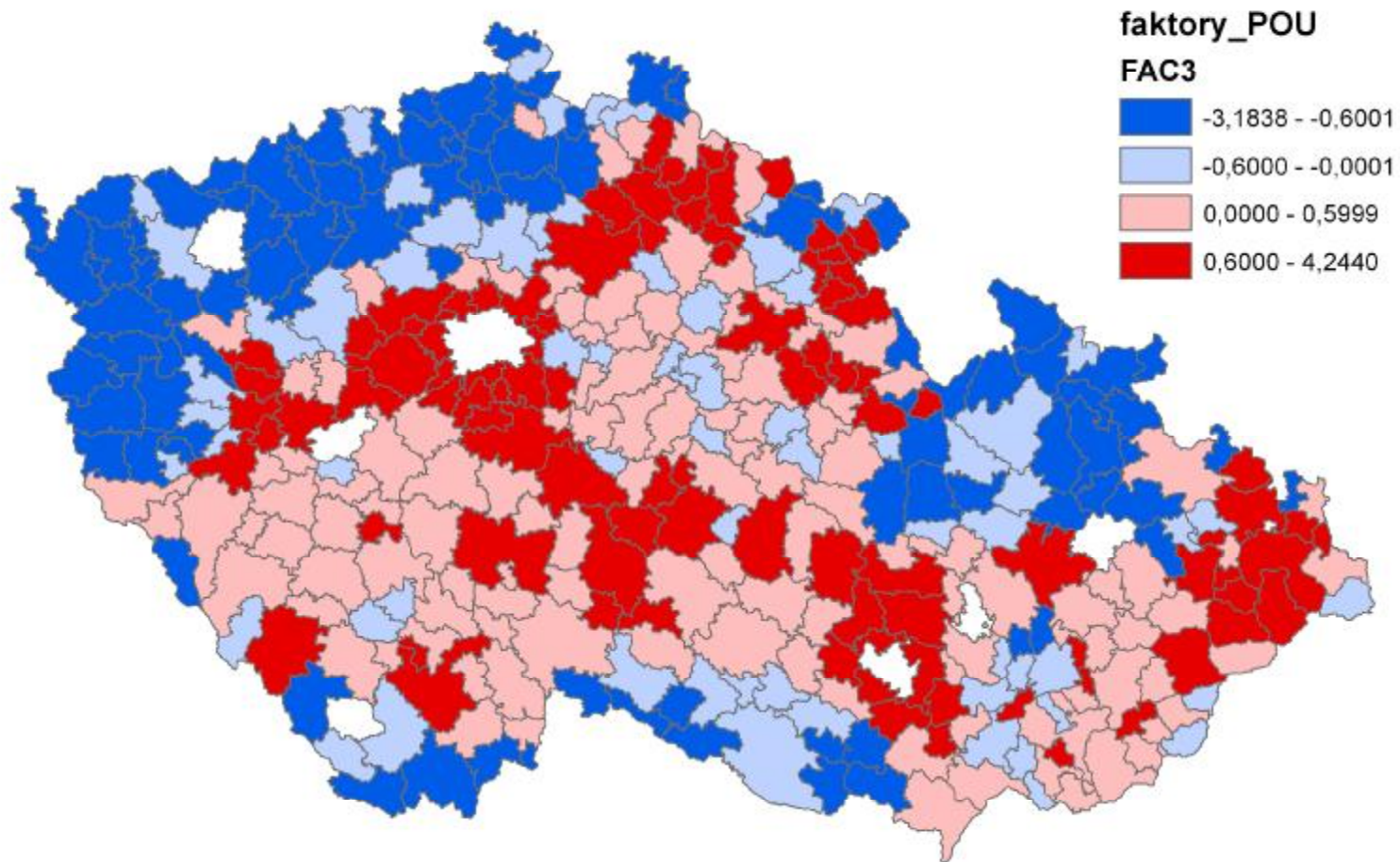
Růst

komponenta Růst 16,3 % vysvětlené variability souboru

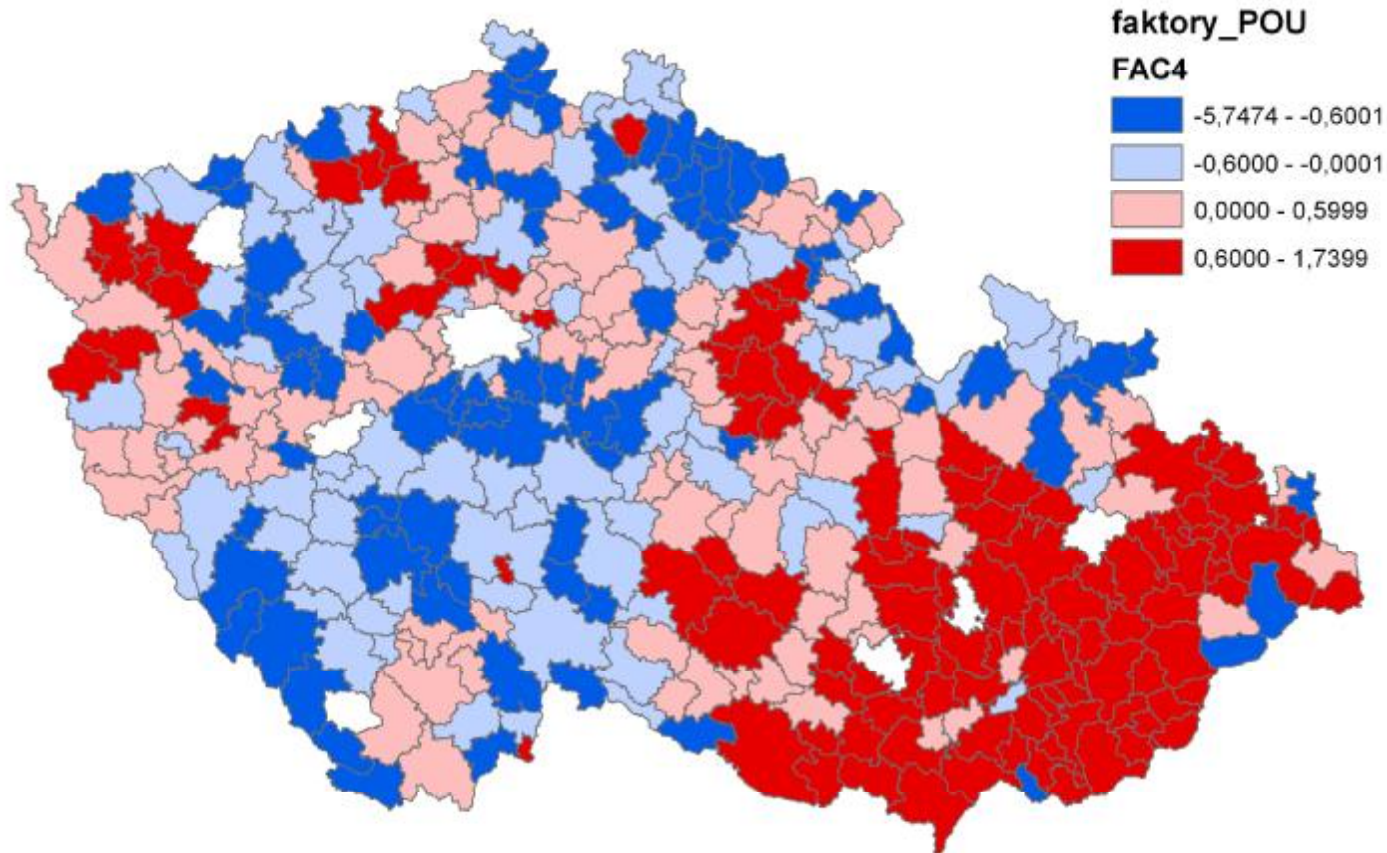
Lidský potenciál

komponenta "Lidský potenciál" 14,0 % variability souboru

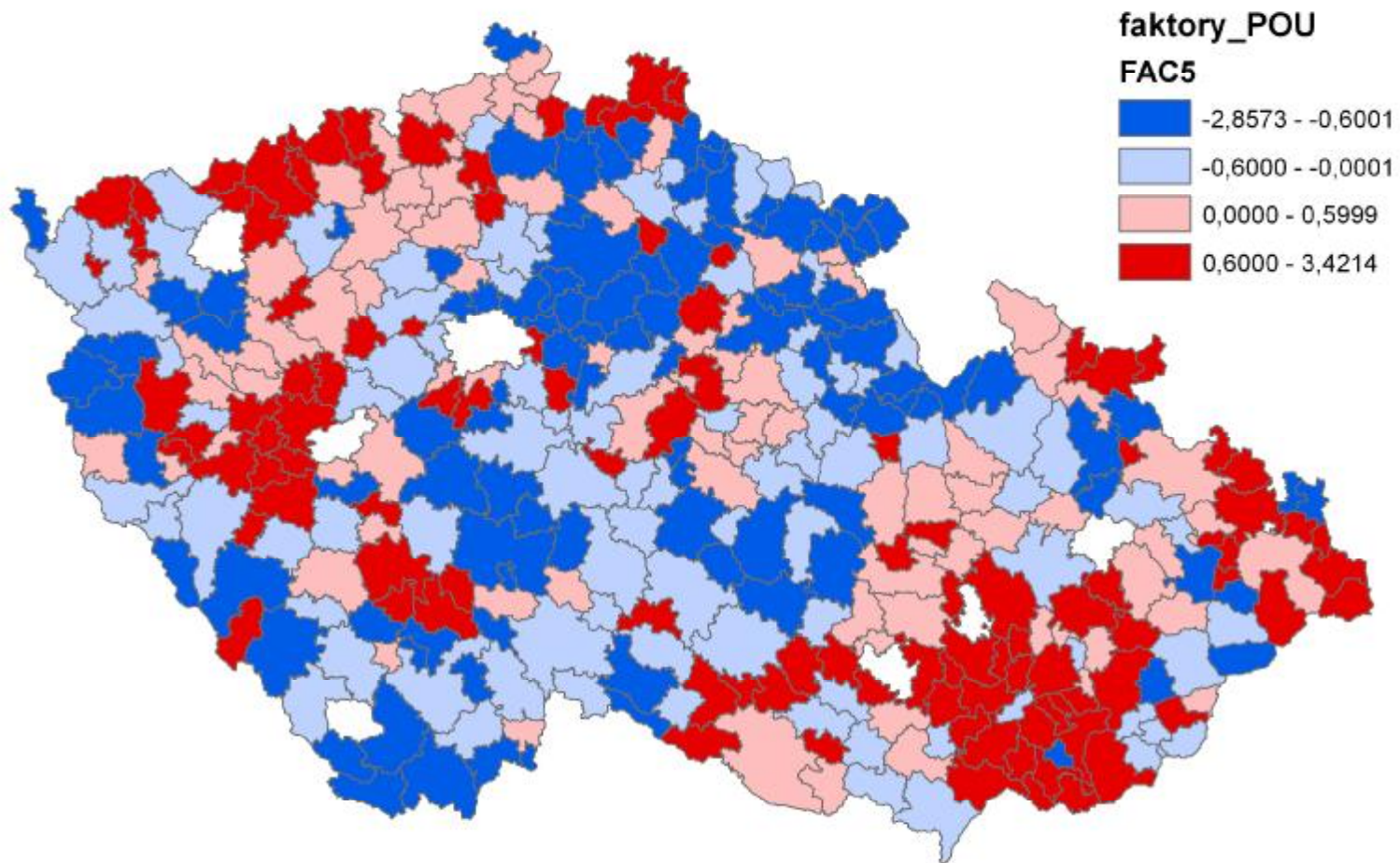
Stabilita, tradiční venkov

komponenta "Stabilita/Tradiční venkov" 8,9 % variability souboru

Dotace obcím

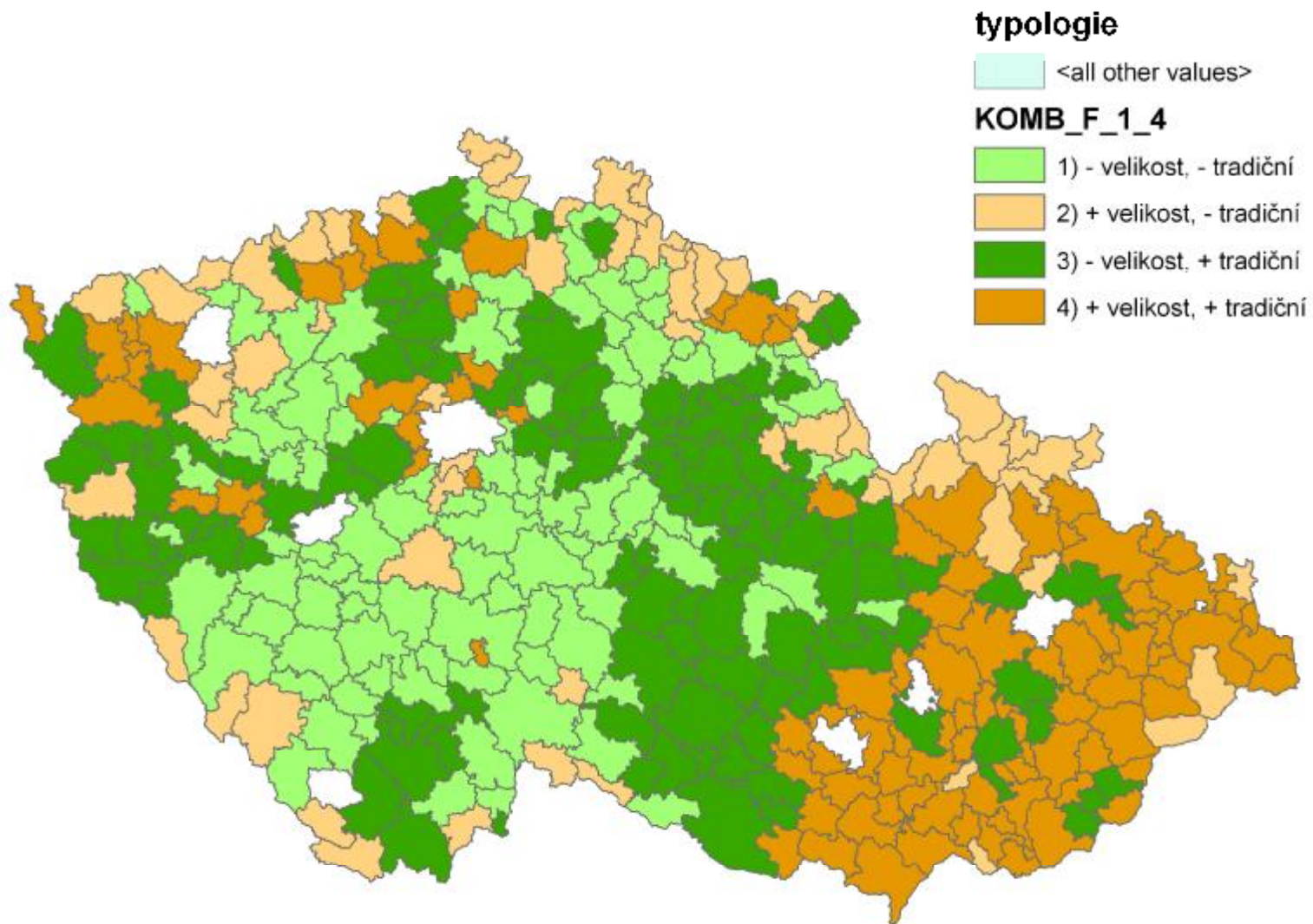
komponenta "Dotace obcím" 6,6 % variability souboru

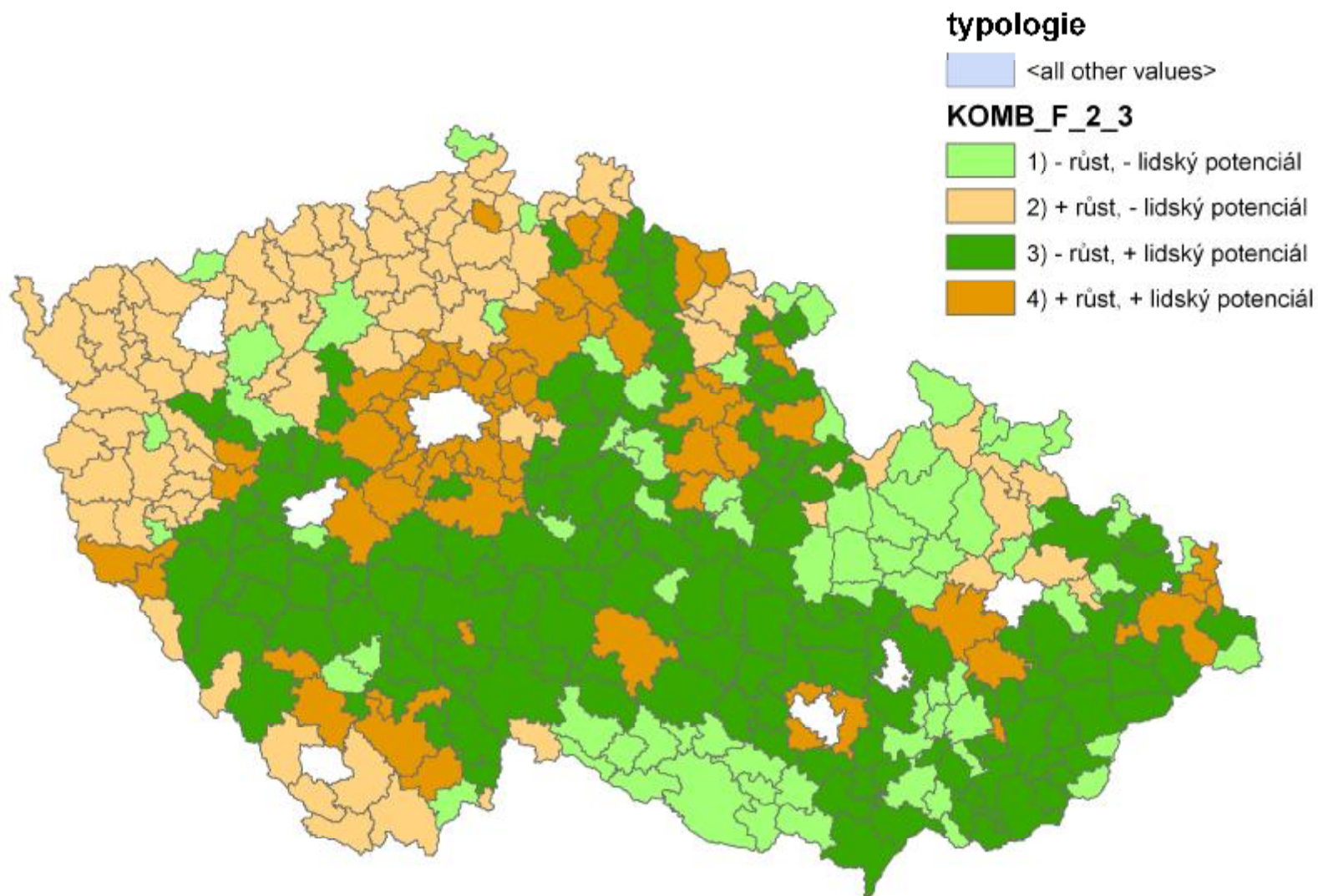
Korelace komponentních skóre

	1	2	3	4	5
Velikost	1,000	0.026	-0.039	0.171 **	0.052
Růst		1,000	-0.161 **	0.024	-0.031
Lidský potenciál			1,000	0.005	-0.067
Stabilita, tradiční venkov				1,000	0.075
Dotace					1,000

Velikost x tradice

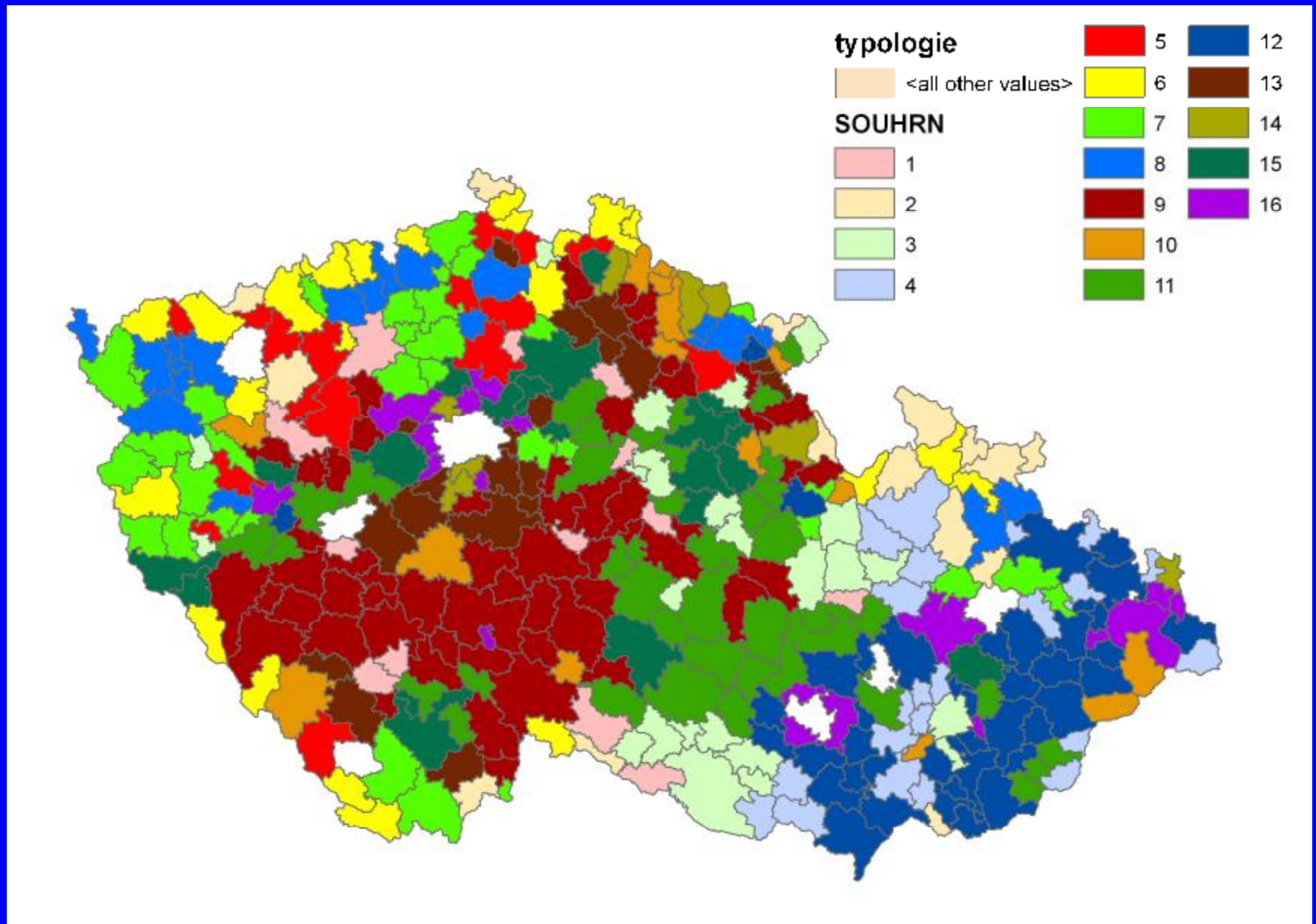
Růst x Lidský potenciál

Výsledná typologie

Číslo v mapě	Komponenta				Četnost
	velikost	růst	lidský potenciál	tradiční	
1	-	-	-	-	13
2	+	-	-	-	15
3	-	-	-	+	24
4	+	-	-	+	22
5	-	+	-	-	16
6	+	+	-	-	23
7	-	+	-	+	33
8	+	+	-	+	18
9	-	-	+	-	57
10	+	-	+	-	14
11	-	-	+	+	41
12	+	-	+	+	40
13	-	+	+	-	20
14	+	+	+	-	9
15	-	+	+	+	20
16	+	+	+	+	17

Typologie

Hodnocení

Výsledek představuje mozaiku

Typologie obcí rozdělená do celkem 16 kategorií ?

Využití pro veřejnou správu?

Proto došlo ke sloučení některých typů podle blízkosti komponent a ukazatelů, které sytí jednotlivé typy.

Výsledná typologie

Sloučení typů podle podobnosti jednotlivých ukazatelů – komponent

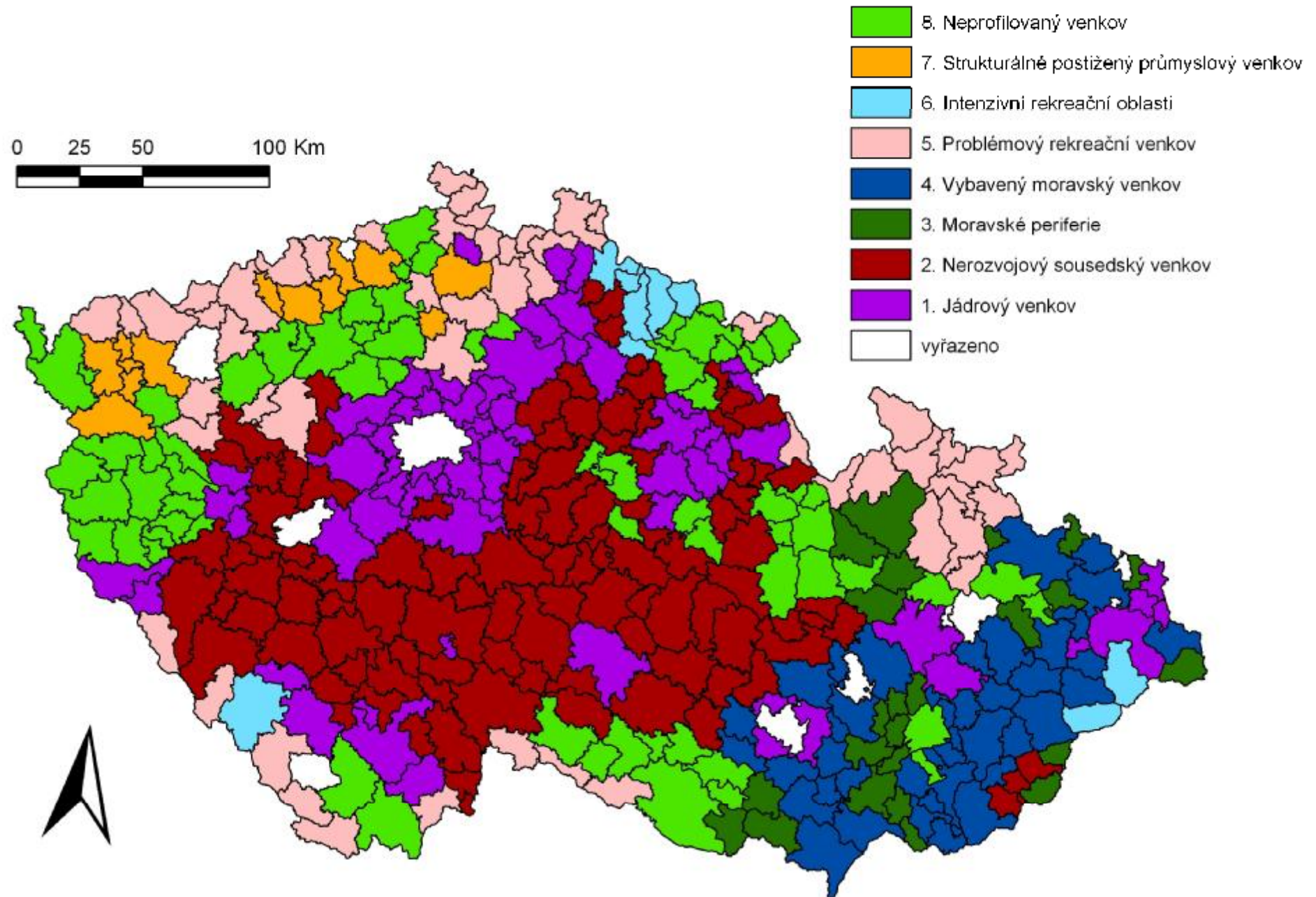
Snaha o maximalizaci shody kategorií komponentních skóre

Respektování předchozích výsledků

Přihlížení územní návaznosti

Cílem je zjednodušení typologie

Definitivní typologie

Výsledky

Klíčové faktory diferenciacie venkova

Velikost, Růst, Lidský potenciál

Nikoliv poloha, ale poloha se promítá
zprostředkovaně

Jasně identifikovatelné a homogenní typy

Suburbánní

Český venkov

Moravský venkov

V ostatním území více typů, více faktorů rozvoje
venkova (pohraničí, strukturálně postižený
venkov,)

Děkuji za pozornost